

vetségesek, sem a magyarok. Meglehetősen kényelmes körülmények között tartották amerikai őrizetben, és csak tanúként szerepeltették Veesenmayer perében. Barátai és a vele rokonszenvezők előszeretettel hivatkoznak arra, hogy 1944. július 7-én leállította a deportálásokat, és így megmentette Budapest zsidóságát, ám gondosan elhallgatják azokat a tetteit, illetve ezek hiányát, amelyek lehetővé tették a német–magyar zsidótlánítók számára, hogy a magyar vidéket néhány hónap leforgása alatt *judenrein*-né tegyék.¹²⁷

A háborús és emberiségellenes bűnökért perbe fogottak, különösen Nyugat-Németországban és Ausztriában, csak törtrészét alkotják azoknak a nácioknak és SS-tagoknak, akik ilyen vagy olyan mértékben cselekvő részesei voltak a zsidókérdés „megoldásának”. Ebben a szövetségesek, valamint Németország és Ausztria kormányai a vétkesek, hiszen az ő feladatuk volt a háborús bűnesetekkel kapcsolatos vádemelés. Noha a háború alatt a szövetségesek nem vettek részt semmiféle mentőakcióban, „ünnepélyesen elhatározták, hogy a (zsidók elleni büntettekért) számadással tartozók ne kerülhessék el a megtorlást”. A háború után újonnan megfogalmazódott nemzeti érdekeik kibontakoztatása azonban előbbrevalónak bizonyult. A nyugati szövetségesek igyekeztek az általuk ellenőrzött területeken demokratikus, antikommunista rendszereket kiépíteni, a szovjetek pedig a saját felfogásuk szerinti „népi demokratikus” és „anti-imperialista” kormányok felállításáról gondoskodtak. Politikai és ideológiai céljaiktól vezérelve, hamarosan kibújtak fenti kötelezettségeik alól.

A szövetségesek, a német és osztrák közvélemény megbékítése és az általuk kívánt irányba mutató politikai előrehaladás gyorsítása érdekében egyre inkább tartózkodtak attól, hogy eljárást indítsanak a végleges megoldás programjában részt vállalt több ezrenyi ember ellen, és a már elítéltekkel szemben is egyre elnézőbbekké váltak. A megszálló hatóságok, majd utóbb az illetékes kormányok által adott amnesztiák következtében sok elítélt nácinak enyhítették a büntetését, sokan nem is kerültek börtönbe, mert még a büntetés megkezdése előtt szabadon bocsátották őket. A szövetségesek viselkedése ugyan nem jelentette azt, hogy megbocsátották vagy elfogadták volna a zsidók megsemmisítésével elkövetett bűnüket, de az általuk követett magatartás mégis a pillanatnyi érdek győzelmét jelentette az erkölcsösség és az igazságszolgáltatás felett.

Jegyzetek

1. A budapesti zsidók felszabadulásának egyes részleteiről lásd Lévai, *Fekete könyv*, 257–260. o. és Ilona Benoschfsky: „The Position of Hungarian Jewry After the Liberation.” *HJS*, 3:237–260. o.
2. A Vörös Hadsereg által felszabadított magyar zsidók közül sokat a Szovjet-